

Сергій Токарєв

ГРЕКИ У СКЛАДІ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ НІЖИНСЬКОГО ПОЛКУ

У статті розглядається діяльність вихідців з грецької громади Ніжина у складі козацької старшини Ніжинського полку. Проаналізовано їх персональний склад, майнове становище, участь у військово-політичному та господарському житті регіону.

Ключові слова: Ніжинський полк, грецька громада, козацька старшина.

Однією з прикметних рис ранньомодерного Ніжина було існування в місті потужної грецької громади, яка відіграла помітну роль у багатьох сферах життя. Вивчення її історії було започатковано у другій половині XIX ст. М. Сторожевським¹ і О. Федотовим-Чеховським². Грунтовні студії з історії ніжинських греків створив у першій половині XX ст. К. Харлампович³. На сучасному етапі історія ніжинської грецької общини висвітлена у працях В. Волонія⁴, А. Гедь⁵, І. Костенка⁶, Х. Ласкаридиса⁷, О. Морозова⁸, Н. Онищенко⁹, М. Подгайка¹⁰, І. Сердюка¹¹, Є. Чернухіна¹². Проте увагу істориків привертають насамперед правовий статус общини, її економічне, духовне і культурне життя, взаємозв'язки з вищими органами влади Гетьманщини і Російської імперії, тоді як участі греків у суспільно-політичному житті Ніжинського полку приділено менше уваги.

Між тим, ніжинська грецька община відзначалася певною мобільністю, а її члени мали можливість переходити до інших станів. Уже з перших років існування Української козацької держави деякі представники грецької общини були вписані до козацьких реєстрів і у такий спосіб увійшли до складу козацької старшини¹³.

Така метаморфоза трапилася, зокрема, з родиною Левицьких. При укладанні дворянських родовідних списків наприкінці XVIII ст. її члени у «сказці» про своє походження вказали, що перший представник роду Костянтин був «грецьким уродженцем» і мешкав у Ніжині¹⁴. Його син Мойсей Костянтинович Левицький у 1711 р обійняв уряд Ніжинського полкового хорунжого, а упродовж 1718 – 1734 рр. виконував обов'язки полкового осавула і одночасно полкового судді¹⁵. Під час свого перебування на цих посадах він відзначався достатньо активною військово-політичною та адміністративно-господарською діяльністю. Так, 28 травня і 3 червня 1729 р. М. Левицький видав ордери до значкового товариша С. Костенецького з наказом прибути до Ніжина для виконання доручень полкової адміністрації. Проте 8 червня С. Костенецький звернувся зі скаргою до гетьмана Д. Апостола. Він указав, що осавул начебто прагнув перешкодити поїздки до Гданська для продажу волів і в такий спосіб прагнув завдати збитків його господарству. Відтак 9 червня гетьман видав універсал, згідно з яким М. Левицькому заборонялося перешкоджати С. Костенецькому у його поїздки до Гданська. Після повернення значкового товариша осавул мав право залучати його, як і зазвичай, до виконання доручень у Ніжинському полку¹⁶.

Під час війни «за польську спадщину» 1733 – 1735 рр. М. Левицький займався питанням мобілізації козаків полку до військового походу. Зокрема, 8 жовтня 1733 р. осавул надіслав до гетьмана Д. Апостола рапорт, в якому рекомендував призначити керівником команди козаків полку сотника Першої полкової сотні Є. Тарасевича, а командиром козаків засеймських сотень – новомлинського сотника І. Шишкевича.

© Токарєв Сергій Анатолійович – пошукувач кафедри історії та археології України Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.

Сам же він висловив готовність виступити в похід одразу ж після отримання відповідної вказівки¹⁷.

До рангових володінь М. Левицького під час його перебування на посаді полкового хорунжого належало с. Іллінци у Веркіївській сотні¹⁸. Після отримання уряду полкового осавула 1 листопада 1720 р. на підставі листа ніжинського полковника П. Толстого йому було надано у Другій полковій сотні у власність с. Пашківку, котре раніше перебувало у складі рангових володінь ніжинських полковників, а згодом належало полковому писарю І. Кужиччу. 19 серпня 1722 р. полковник надав М. Левицькому «до ласки войскової» Синяківський млин на р. Кропивній з навколишніми угіддями і дозволив отримувати з нього прибутки. Також він деякий час володів у Другій полковій сотні с. Кропивним, котре належало до рангових маєтностей ніжинських полкових писарів. На момент проведення Генерального слідства про маєтності 1729 – 1730 рр. с. Кропивне було повернуто до складу рангових маєтностей полкових писарів, а статус с. Пашківка залишався невизначеним¹⁹. Відтак за даними ревізії Ніжинського полку 1736 р. у підданстві М. Левицького перебувало лише 10 підсусідків у Другій полковій сотні²⁰. Крім того, М. Левицький під час перебування на уряді полкового осавула у 1732 р. за виконання своїх посадових обов'язків одержав у якості винагороди 50 крб²¹.

В атестаті Івана Костянтиновича Левицького були наведені відомості про те, що він розпочав військову службу під час Північної війни у 1702 р. Зокрема, він брав участь у боях під Нарвою, у 1704 р. перебував в експедиційному корпусі в Польщі, де взяв участь у численних баталіях, а в 1706 р. входив до команди під керівництвом Д. Апостола. У 1709 р. І. Левицький брав участь у Полтавській битві, під час якої отримав поранення. Згодом за наказом гетьмана І. Скоропадського І. Левицький виїхав з листами до російського посла при дворі польського короля Августа II князя Г. Долгорукого, а звітди за дорученням посла І. Левицький відправився до російського резидента у Сілезії. У 1712 р. він узяв участь у Прутському поході²².

У 1718 р. І. Левицький отримав посаду полкового хорунжого і виконував службові обов'язки до 1738 р²³. У 1723 р. він був призначеним одним з керівників команди козаків, відряджених на каналні роботи до Ладоги²⁴. У травні 1724 р. хорунжий з командою козаків полку брав участь у Перському поході²⁵. У реєстрі старшини, укладеному наступного року, було вказано, що І. Левицький перебуває поблизу фортеці Святого Хреста²⁶. Під час війни «за польську спадщину» у 1734 р. хорунжий брав участь у поході до кордонів Польщі у складі війська генерала Вейсбаха. Під час російсько-турецької війни 1735 – 1739 рр. він брав участь у Кримському поході 1736 р. під командуванням генерального хорунжого Я. Горленка. Наступного року І. Левицький був виряджений у похід до Очакова, у 1738 р. – до Дніпра, а в 1739 р. – під Хотин²⁷. Щодо адміністративної діяльності хорунжого, то він згадувався серед посадових осіб полку, які восени 1732 р. розслідували справу про чаклунство²⁸.

Серед його підданих у 1736 і 1737 рр. фігурували лише 4 підсусідки в Ніжині²⁹. Після виходу у відставку 28 лютого 1743 р. І. Левицький отримав атестат, в якому було вказано, що він перебував на посаді полкового хорунжого з 1718 р. Оскільки хорунжий не володів жодними маєтностями, то він мав право на грошове утримання, але лише з 1732 р. отримував щорічну платню в розмірі 40 крб. на рік. Через постійну участь у численних військових походах він зубожів і заборгував значні кошти. До того ж, майно І. Левицького перебувало в заставі. Зважаючи на довготривалу службу урядовця в козацькому війську, представники старшини полку, які підписали цей атестат, визнали, що він гідний нагородження маєтностями. Відтак, ознайомившись з документом, голова Правління гетьманського уряду генерал-лейтенант І. Бібіков передав йому у власність 17 селянських дворів³⁰.

Син полкового осавула Опанас Мойсейович Левицький розпочав військову службу на посаді канцеляриста Генеральної військової канцелярії³¹. На уряді сотника Першої полкової сотні він перебував з 23 лютого 1739 р. до 13 жовтня 1761 р³². Під час свого урядування О. Левицький у 1744 р. брав участь в урочистій зустрічі імператриці Єлизавети Петрівни, яка здійснювала поїздку до Лівобережної України, поблизу с. Комарівка Першої полкової сотні³³. 23 лютого 1750 р. він був присутнім

на військовій раді у Глухові, під час якої був обраний гетьман К. Розумовський³⁴. За даними ревізії Ніжинського полку 1747 р., сотнику належали 2 двори у Ніжині та с. Талалаївка, а також шинковий двір у с. Воловиця Першої полкової сотні. У його підданстві перебували 5 підсусідків у с. Талалаївка³⁵.

Його син Степан народився у 1746 р., розпочав службу в Генеральній військовій канцелярії у 1758 р., наступного року отримав посаду канцеляриста, а вже 8 жовтня 1761 р. обійняв уряд сотника Першої полкової сотні. 31 березня 1770 р. він отримав чин бунчукового товариша і перебував на військовій службі принаймні до 1790 р³⁶.

У 1767 р. сотник у складі шляхетства Ніжинського і Батуринського повітів брав участь у виборах до Комісії по створенню проекту Нового Уложення. Проте він разом з деякими представниками місцевої шляхти виступив проти повторного голосування, під час якого був обраний депутат Г. Долинський. 2 травня незгодні депутати подали протест на ім'я ніжинського полковника П. Розумовського, в якому вказали на незаконність цих виборів. Водночас вони поскаржилися на предводителя дворянства повіту І. Тернавіота, котрий фактично санкціонував проведення повторних виборів. 3 червня ці представники шляхетства подали рапорт графу П. Рум'янцеву, в якому висловили протест проти результатів повторного голосування і незгоду зі змістом наказу Г. Долинському, особливо з пунктом, який містив вимогу відновити гетьманство. Зрештою, ці депутати попросили П. Рум'янцева сприяти визнанню депутатом до Законодавчої Комісії Л. Селецького, котрий був обраний під час першого голосування, і відправити його з наказом, який виявився практично ідентичним з наказом шляхетства Чернігівського повіту і не містив пропозиції щодо обрання гетьмана³⁷.

С. Левицький був залучений до боротьби з епідемією чуми, яка охопила територію Гетьманщини на початку 1770-х рр. Зокрема, у березні 1773 р. він надіслав рапорт про виконання указів Малоросійської колегії щодо боротьби з «морвицею»³⁸. У 1779 р. С. Левицький був обраний підсудком, а в 1781 р. – земським суддею Ніжинського повіту³⁹.

За даними Генерального опису Лівобережної України 1765 – 1769 рр., йому належали 15 дворів у с. Талалаївка⁴⁰. Згодом він мав у власності двір у Ніжині та 2 двори у с. Комарівка Першої полкової сотні⁴¹. За даними ревізії 1782 р., у с. Талалаївка та х. Лустовому йому належали 211 підданих⁴². У 1790 р. у цих же маєностях проживали 157 підданих С. Левицького.

Після остаточної інкорпорації Української козацької держави до складу Російської імперії наприкінці XVIII ст. рід Левицьких був унесений до I частини дворянської родовідної книги Чернігівського намісництва⁴³. Зокрема, С. Левицький у цей період мешкав у Ніжині і згадувався у списку дворян Ніжинського повіту. Оскільки він не був одружений, то скоріше за все на початку XIX ст. ця гілка роду Левицьких припинила своє існування⁴⁴.

Помітну роль у житті Ніжинського полку також відігравали представники родини Тернавіотів, родоначальник якої Стерій (Степан) Іванович походив з Македонії. У 1671 р. він оселився у Ніжині, протягом 1711 – 1718 рр. перебував на посаді Ніжинського в'їта і також був відомий як ктитор Ніжинського Благовіщенського монастиря. Один з його синів Петро народився в 1697 р. і протягом 1718 – 1729 рр. перебував у складі значкового товариства Ніжинського полку. У 1729 р. він за поданням гетьмана Д. Апостола отримав посаду ніжинського в'їта, а в 1760 р. – чин бунчукового товариша⁴⁵. Разом з батьком він володів значними статками завдяки відкупу індуктивного збору. У 1733 р. проти П. Тернавіота була порушена кримінальна справа за зловживання під час збирання відкупів, яка завершилася безрезультатно. У 1741 р. він отримав на відкуп індуктивний збір терміном на 8 років за умов щорічної сплати 27 тис. крб. до Військового скарбу⁴⁶.

До рангових володінь П. Тернавіота належало с. Плоске Мринської сотні. У 1736 р. в цьому селі нараховувалося 20 дворів «грунтових» посполитих і 38 хат підсусідків⁴⁷. У 1728 р. П. Тернавіот купив у ніжинського полкового хорунжого Я. Вилковського х. Хребетний за 444 крб., 10 липня 1741 р. придбав у Марини Самойловичової слободу Данино.

Його син Іван Петрович Тернавіот у 1767 р. був обраний предводителем шляхетства Ніжинського і Батуринського повітів, а в 1786 р. згадувався як полковник у відставці. Інший син – Федір Петрович – служив поручиком лейб-гвардії Ізмайлівського полку і помер у 1747 р. у Петербурзі у порівняно молодому віці. Нарешті, Степан Петрович після закінчення Києво-Могилянської академії прийняв чернецтво у Києво-Печерській лаврі з ім'ям Софроній, а згодом став архимандритом Костромського Богоявленського монастиря. Оскільки в Івана Петровича була лише одна дочка Єлизавета, заміжня за секунд-майором Миколою Яремовичем Родзянком, рід Тернавіотів по чоловічій лінії наприкінці XVIII ст. згас⁴⁸.

Також з Македонії походив Пантелеймон Юрійович Католей, котрий у 1763 р. згадувався у складі значкового товариства Ніжинського полку. Йому належало 12 дворів у с. Плоскому Мринської сотні, набутих шляхом купівлі⁴⁹. Згодом це майно відійшло до його онука Василя, котрий був значковим товаришем Київського полку, оскільки ще за правління І. Мазепи Мринська сотня була передана до складу Київського полку⁵⁰. Після його смерті в 1783 р., згідно з актом розподілу майна, ця маєтність відійшла у власність його дружини Уляни і брата Матвія⁵¹. Станом на 1787 р., у Плоскому та Ніжині спадкоємцям П. Католея належали 188 підданих.

Наприкінці XVIII ст. М. Католей проживав у Ніжині і мав чин надвірного радника. Він перебував на цивільній службі на посаді директора Ніжинської банківської контори⁵¹. Після вивчення документів, які мали підтвердити шляхетське походження його родини, Чернігівська дворянська депутатська комісія у грудні 1790 р. постановила нести рід Католеїв до II частини дворянської родовідної книги Чернігівського намісництва. М. Католей помер до 1803 р., а єдиною його спадкоємицею була дочка Єфросинія⁵².

У с. Плоскому також проживала дружина померлого значкового товариша В. Католея Уляна Йосипівна⁵³. Чернігівська дворянська депутатська комісія своєю ухвалою від 10 листопада 1785 р. постановила нести її сина Василя Васильовича Католея до I частини дворянської родовідної книги. Підставою для його нобілітації послужили копія купчого запису на маєтності у с. Плоскому, видана П. Католєю в 1763 р., а також свідчення 12 дворян про походження та службу представників роду. Проте Чернігівське дворянське депутатське зібрання визнало ці докази недостатніми для підтвердження дворянських прав і 5 вересня 1835 р. виключило представників родини Католеїв з дворянських родовідних книг. Тимчасова комісія Герольдії, узгодивши це рішення з нормами діючого законодавства, 15 січня 1840 р. залишила цю ухвалу без змін⁵⁴.

Грецьке походження мали й брати Микола та Остап Хіотії. Вони отримали чин значкового товариша під час російсько-турецької війни 1735 – 1739 рр⁵⁵. Обидва брати брали участь у Кримському та Очаківському походах⁵⁶. У підданстві М. Хіотія у 1737 р. перебував лише 1 підсусідок у с. Крути Прохорської сотні⁵⁷. У 1740 р. М. Хіотій згадувався у компути значкових товаришів Ніжинського полку як «за убожеством, старостию и дряхлостию служить не могучий»⁵⁸.

З інших представників грецької діаспори у складі Ніжинського полку на увагу заслуговують члени родини Урсалів, котрі у XVII ст. згадувались як прилуцькі купці⁵⁹. Один з них Іван Урсал (Грек) у 1662 р. перебував на посаді мринського сотника⁶⁰. Йому належали маєтності у селах Селище, Комарівка і Галчин Мринської сотні⁶¹.

Ще один представник грецької діаспори Ніжина Юрій Васильович Протченко перебував на службі в Ніжинському полку у чині військового товариша з 1772 р. і принаймні до 1784 р. Водночас у 1779 р. він отримав посаду ніжинського бурмістра. Серед його підданих згадувалися 57 посполитих у с. Велика Кошелівка й на сусідньому хуторі⁶².

Отже, вихідці з грецької громади становили порівняно незначний відсоток козацької старшини Ніжинського полку. З показаних членів грецької общини лише представники династій Левицьких і Тернавіотів відзначались активною суспільно-політичною діяльністю і високим майновим статусом, але малочисельність цих родів і відсутність тісних родинних зв'язків з іншими представниками соціальної еліти Гетьманщини призвели до їх згасання наприкінці XVIII ст.

1. Сторожевский Н. К. Нежинские греки / Н. К. Сторожевский. – К., 1863.
2. Федотов-Чеховский А. А. Акты Греческого нежинского братства и магистрата / А. А. Федотов-Чеховский. – К., 1884.
3. Харлампович К. Грецька колонія в Ніжині (XVII – XVIII ст.): до історії національної меншості на Україні / К. Харлампович // Література і культура Полісся. – 2010. – Вип. 60. – С. 242 – 263; Харлампович К. Нариси з історії грецької колонії в Ніжині (XVII – XVIII ст.) / К. Харлампович. – Ніжин, 2011; Харлампович К. Нариси з історії грецької колонії в Ніжині. Нарис 2. Національний склад, професійна розбивка, статистичні дані / К. Харлампович // Греки в Ніжині: збірник документів і матеріалів. – К., 2001. – С. 51 – 68; Харлампович К. Нариси з історії грецької колонії в Ніжині (XVII – XVIII ст.). Нарис V. Ніжинські греки й торгівля / К. Харлампович // Записки историко-філологічного товариства А. Білецького. – К., 1997. – Вип. 3. – С. 87 – 159.
4. Волониць О. Греки в розвитку торгівлі на українських землях II половини XVII століття / О. Волониць // Вісник Маріупольського державного університету. – Маріуполь, 2011. – Серія: історія, політологія. – Вип. 2. – С. 53 – 59; Волониць О. Митне регулювання торговельної діяльності греків-кушців в Україні у XVIII столітті / О. Волониць // Українська державність: історія і сучасність: Збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених. – Маріуполь, 2008. – С. 8 – 11; Волониць В. Торгівельна діяльність греків на українських землях (середина XVII – XVIII ст.): джерелознавчий аспект / В. Волониць // Гілея (науковий вісник): збірник наукових праць. – К., 2009. – Спецвипуск. – С. 144 – 152.
5. Гедьо А. Грецькі громади Ніжина та Північного Приазов'я в актових матеріалах середини XVII – XVIII ст. / А. Гедьо. – К., 2005.
6. Костенко І. Внутрішній устрій ніжинського грецького братства за статутом 1697 – 1699 рр. / І. Костенко // Греки в Ніжині: збірник документів і матеріалів. – К., 2001. – С. 176 – 180.
7. Ласкаридис Х. Нові матеріали про внутрішнє життя Ніжинського грецького братства / Х. Ласкаридис // Греки в Ніжині: збірник документів і матеріалів. – К., 2001. – С. 132 – 149.
8. Морозов О. Брати Зосими / О. Морозов // Греки в Ніжині: збірник документів і матеріалів. – К., 2001. – С. 207 – 220; Морозов О. Грецькі храми в Ніжині / О. Морозов // Греки в Ніжині: збірник документів і матеріалів. – К., 2001. – С. 160 – 175; Морозов О. Брати Зосими: до історії грецької громади в Ніжині / О. Морозов, І. Костенко // Сіверянський літопис. – 1996. – № 4. – С. 65 – 72.
9. Онищенко Н. Тернавіоти / Н. Онищенко // Греки в Ніжині: збірник документів і матеріалів. – К., 2001. – С. 221 – 229.
10. Подгайко М. Законотворча практика гетьманських та царських урядів щодо греків Ніжина в II половині XVII – XVIII ст. / М. Подгайко // Вісник Маріупольського державного університету. – Маріуполь, 2011. – Серія: історія, політологія. – Вип. 1. – С. 30 – 35.
11. Сердюк І. Ніжинська грецька спільнота / І. Сердюк // Полкових городів обивателі: історико-демографічна характеристика міського населення Гетьманщини другої половини XVIII ст. – Полтава, 2011. – С. 211 – 222.
12. Чернухін Є. Ніжинське грецьке братство: історіографія та джерела / Є. Чернухін. – К., 1998.
13. Харлампович К. Нариси з історії грецької колонії... – С. 23.
14. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии: Материалы по истории заселения, землевладения и управления / А. Лазаревский. – К., 1893. – Т. 2. – Полк Нежинский – С. 45.
15. Кривошея В. В. Українська козацька старшина. – Ч. 1. Реєстр урядників гетьманської адміністрації / Вид. 2-е, доповнене, уточнене і виправлене / В. В. Кривошея. – К., 2005. – С. 76, 77, 78.
16. Інститут рукопису Національної бібліотеки України НАН України імені В. І. Вернадського (далі – ІР НБУВ), ф. І, спр. 55176 – 55255, арк. 86, 87.
17. Центральний державний історичний архів України у м. Києві (далі – ЦДІАК України), ф. 51, оп. 3, спр. 4569, арк. 51.

18. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии... – С. 121.
19. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии... – С. 92; Дядиченко В. А. Нариси суспільно-політичного устрою Лівобережної України в кінці XVII – на початку XVIII ст. / В. А. Дядиченко. – К., 1959. – С. 231; 142. Василенко Н. Генеральное следствие о маетностях Нежинского полка 1729 – 1730 г. / Н. Василенко. – Чернигов, 1901. – С. 70, 75, 76, 121 – 122.
20. ІР НБУВ, ф. І, спр. 58241, арк. 3 зв.
21. ЦДІАК України, ф. 75, оп. 2, спр. 128, арк. 1.
22. Там само, спр. 137, арк. 3 зв.
23. Кривошея В. В. Українська козацька старшина... – С. 76, 77, 78.
24. ЦДІАК України, ф. 75, оп. 2, спр. 137, арк. 3 зв.
25. Дневник генерального подскарбия Якова Марковича (1717 – 1767 гг.) / ред. А. Лазаревского. – К., 1893. – Ч. I (1717 – 1725 гг.). – С. 98.
26. Личный состав малороссийской казацкой старшины в 1725 году // Киевская старина. – 1904. – № 8. – С. 20 (Приложение).
27. ЦДІАК України, ф. 75, оп. 2, спр. 134, арк. 2 зв., 4; спр. 137, арк. 3 зв.; Репан О. Мобілізація козаків Гетьманщини для воєнних походів у 1735 – 1739 роках / О. Репан // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 22.
28. Дело Вуцки Михайлихи Батраченчихи и Марьи Данилихи ивангородских о волшебстве, ноеврия 1 дня // Киевская старина. – 1889. – № 10. – С. 174.
29. ІР НБУВ, ф. І, спр. 58241, арк. 13 зв.; ЦДІАК України, ф. 51, оп. 3, спр. 19371, арк. 8.
30. ЦДІАК України, ф. 75, оп. 2, спр. 128, арк. 1; спр. 137, арк. 4, 6 зв. – 7.
31. ІР НБУВ, ф. І, спр. 57325 – 57343, арк. 97.
32. Кривошея В. В. Українська козацька старшина... – С. 79.
33. Реєстр козацької старшини 1744 року [публікація В. Сергійчука] // Київська старовина. – 1992. – № 5. – С. 22; Уривалкін О. Загадки історії: Лівобережна Україна та Ніжинський полк з середини XVII до кінця XVIII століть / О. Уривалкін. – Ніжин, 2000. – С. 241; Самчевский И. Список лиц, встречавших государыню императрицу Елизавету Петровну во время проезда ее через Малороссию в Киев в 1744 году / И. Самчевский // Черниговские губернские ведомости. – 1852. – № 29 (часть неоф.). – С. 305.
34. Обрання Кирила Розумовського гетьманом [публікація В. Сергійчука] // Київська старовина. – 1993. – № 2. – С. 57.
35. ЦДІАК України, ф. 51, оп. 3, спр. 19344, арк. 15, 38 зв., 468, 476 зв.
36. Кривошея В. В. Неурядова старшина Гетьманщини / В. В. Кривошея, І. І. Кривошея, О. В. Кривошея. – К., 2009. – С. 209.
37. Максимович Г. А. Выборы и наказы в Малороссии в Законодательную Комиссию 1767 г. / Г. А. Максимович – Нежин, 1917. – Ч. 1. – Выборы и составление наказов. – С. 169 – 170.
38. Відділ забезпечення збереженості документів Держархіву Чернігівської області у м. Ніжині, ф. 343, оп. 1, спр. 7, арк. 3.
39. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии... – С. 45.
40. Лазаревский А. М. Обзорение Румянцевской описи Малороссии / А. М. Лазаревский. – Чернигов, 1866. – Вып. 1. – Полк Черниговский. – С. 182.
41. Відділ забезпечення збереженості документів Держархіву Чернігівської області у м. Ніжині, ф. 343, оп. 1, спр. 8, арк. 1, 1 зв., 4, 7.
42. Там само, спр. 19, арк. 4 зв.
43. Кривошея В. В. Неурядова старшина Гетьманщини... – С. 209.
44. Відділ забезпечення збереженості документів Держархіву Чернігівської області у м. Ніжині, ф. 343, оп. 1, спр. 19, арк. 4 зв.
45. Модзалевський В. Малоросійський родословник / В. Модзалевський. – К. – СПб., 2004. – Т. V. – Вип. 3. – С. 55; Кривошея В. В. Неурядова старшина Гетьманщини... – С. 367.
46. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии... – С. 62.
47. Там само. – С. 100.

48. Модзалевський В. Малоросійський родословник... – С. 55, 56 – 57.
49. Кривошея В. В. Неурядова старшина Гетьманщини... – С. 163.
50. Заруба В. Адміністративно-територіальний устрій та адміністрація Війська Запорозького у 1648 – 1782 рр. / В. Заруба. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 174.
51. Милорадович Г. А. Родословная книга черниговского дворянства / Г. А. Милорадович. – СПб., 1901. – Т. 1. – С. 37.
52. Відділ забезпечення збереженості документів Держархіву Чернігівської області у м. Ніжині, ф. 343, оп. 1, спр. 19, арк. 8 зв. – 9.
53. Там само, спр. 68, арк. 59 – 60 зв.
54. Там само, спр. 52, арк. 59 зв. – 60.
55. Держархів Чернігівської області, ф. 133, оп. 1, спр. 277, арк. 260 – 261.
56. Кривошея В. В. Неурядова старшина Гетьманщини... – С. 388 – 389.
57. Там само. – С. 389.
57. ЦДІАК України, ф. 51, оп. 3, спр. 19371, арк. 151.
58. Кривошея І. Значкове товариство Ніжинського полку на початку 40-х рр. XVIII ст.: два нових списки товариства / І. Кривошея // Наукові записки. Збірник праць молодих учених та аспірантів. – Книга 1. – Т. 19. – К., 2009. – С. 278.
59. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии... – С. 98; Борисенко В. Й. Соціально-економічний розвиток Лівобережної України у другій половині XVII ст. / В. Й. Борисенко. – К., 1986. – С. 191.
60. Кривошея В. В. Українська козацька старшина... – С. 82.
61. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии... – С. 99.
62. Кривошея В. В. Неурядова старшина Гетьманщини... – С. 303.

Токарев С. Греки в составе казацкой старшины Нежинского полка.

В статье рассматривается деятельность выходцев из греческой общины Нежина в составе казацкой старшины Нежинского полка. Проанализированы их персональный состав, имущественное положение, участие в общественно-политической и хозяйственной жизни региона.

Ключевые слова: Нежинский полк, греческая община, казацкая старшина.

Tokarev S. The Greeks as part of the Cossack Nizhyn regiment.

It is considered in the article the activities of the descendants of the Greek community of Nizhyn in the composition of the Cossack Nizhyn regiment. Analyzed their composition, property status, participation in military-political and economic life of the region.

The study of the history of Nizhyn Greek community was founded in the second half of XIX – at the beginning XX centuries of M Storozhevsky, O. Fedotov-Chekhovskiy, K. Kharlamovich and it is continued in the era of independence of Ukraine in dissertations of A. Ged'o, O. Pylypenko, M. Podgayko, O. Kapinus, studios of Nizhyn researchers I. Kostenko, O. Morozov, N. Onishchenko. In their research they focused on the legal status of the Greek community, economic, spiritual and cultural life.

Some natives from Greek community included in the composition of the cossack petty officer of the Nezhin regiment. In particular, the representatives of family of Levytsky owned the governments of regimental aides-de-camp, flag-bearer, captain of First regimental country, entered in the complement of ungovernmental petty officer. They participated in the military campaigns of the first half of XVIII century, socio-economic and political life of region, owned grade and personal estates in the First, Second Regimental and Verkiivka countries of the Nizhyn regiment.

To the ungovernmental petty officer of the Nizhyn regiment the representatives of cossaks Greek families of Katoleys, Hiotiys, Ursals, Protchenkos, Ternavits belonged also, that actively carried on entrepreneurial activity and owned estates in Nezhin Regimental and Mryn countries.

At the end of the XVIII century representatives of the indicated Greek families were nobilitated. However them fawnness and absence of close family ties with other representatives of social elite of Hetmanate was brought to their fading in the end XVIII of century.

Keywords: Nizhyn regiment, the Greek community, Cossack officers.